

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Бандурка О.М., Литвинов О.М. Про кримінологічні інновації та деякі неутішні результати їх упровадження. *Злочинність і протидія їй в умовах сингулярності: тенденції та інновації*: збірник тез доп. наук.-практ. конф., присвяч. пам'яті члена Правління Кримінологічної асоціації України, професора Т.А. Денисової (м. Харків, 16 квіт. 2021 р.) МВС України, ХНУВС, Кримінологічна асоціація України. – Харків: ХНУВС, 2021. С. 27.
2. Шрамко С.С., Калініна А.В. Victimologicae praeventiois конфліктогенним ситуаціям у контексті перехідного правосуддя в Україні. *Науковий вісник УжНУ. Серія: Право*. 2024. № 85(3). С. 352-357. DOI <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2024.85.3.55> URL : <https://visnyk-juris-uzhnu.com/wp-content/uploads/2024/10/85-part-3.pdf>
3. Орлов Ю.В. Злочинність і протидія їй в умовах війни: кримінально-правовий та кримінологічний виміри : монографія. Харків : Право, 2023. 252 с.

**Ямковий В.І., к.ю.н., доц.,
доцент кафедри права
Державний університет економіки і технологій,
м. Кривий Ріг**

**ГЕЙМІФІКАЦІЯ ЯК ОДИН ІЗ СПОСОБІВ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ
ВИКЛАДАННЯ ПРАВНИЧИХ ДИСЦИПЛІН**

В умовах зовнішніх викликів останніх років, серед яких пандемія COVID-19, повномасштабне російське вторгнення в Україну, запровадження тотальної дистанційної освіти, все більш актуальним стає пошук ефективних засобів навчання, в тому числі поєднаних з цифровими освітніми підходами, перехід від традиційних усталених форм освіти до нових, які сприятимуть не лише підвищенню рівня знань, але і стимулюватимуть співпрацю між викладачем і здобувачем освіти, креативність та активне залучення студентів до навчального процесу.

Сучасний викладач правничих дисциплін в цьому контексті стикається з викликами, серед яких низька мотивація студентів, абстрактність теорії, нерівномірна залученість до навчання, відсутність зв'язку між теоретичними знаннями і практичними навичками. У зв'язку з наведеним дієвим інструментом мотивації, залучення та зміцнення активного ставлення до навчання може стати впровадження у навчальний процес ігрових елементів.

В загальних рисах сутність гейміфікації можна визначити як використання елементів ігрової механіки (балів, рівнів, нагород, змагань, сюжетів чи викликів) у неігровому середовищі з метою підвищення мотивації та зацікавленості його учасників. В освітньому контексті її мета – не просто «прикрасити» навчання, а стимулювати активність, автономію та саморегуляцію студента.

В україномовній педагогічній літературі в цілому окреслено теоретико-практичні засади «гейміфікації в освіті» та сформульовано її поняття, під яким розуміється використання в освітньому процесі ігрових засобів, підходів та практик, що притаманні сучасним іграм із використанням інформаційно-комп'ютерних технологій (комп'ютерні, мобільні, онлайн-ігри) з метою мотивування та підсилення пізнавальної діяльності здобувачів освіти та забезпечення їх більшої залученості у процес навчання [1].

Також висловлено думку про те, що гейміфікацію в освіті слід відрізняти від ігрового навчання. Адже гейміфікація активно застосовує ігрові механіки як допоміжні до традиційного навчання, а не інтегрує їх повністю, оскільки процеси традиційного навчання лише використовують досвід, здобутий здобувачем освіти – гравцем під час виконання ігрових елементів [2].

До загальних форм застосування гейміфікації в юридичній освіті дослідники відносять використання онлайн-симуляцій (наприклад, симуляція судового процесу, переговорів) [3], навчальних ігор в процесі викладання юридичних дисциплін як методу формування аналітичного мислення студентів-юристів [4], інші форми гейміфікації в юридичній освіті, серед яких рольові ігри, квести, кейси, інтерактивні тести, вікторини, командні змагання чи завдання з правових тем тощо [5].

На основі наведеного вітчизняного досвіду, а також міжнародних практик [6, 7, 8], спробуємо розширити та упорядкувати цей перелік форматів гейміфікованого навчання правових дисциплін та виділити їх переваги та недоліки.

Отже, до форм застосування гейміфікації в правничій освіті варто віднести наступні:

– судові симуляції / рольові ігри, коли студенти діляться ролями (наприклад, адвокат, прокурор, свідок, суддя тощо), моделюють процес, аргументацію, збір доказів, ухвалення рішення. До переваг цієї форми слід віднести високу залученість, практику аргументації, а до недоліків – потребу ретельної підготовки чіткого сценарію, значені витрати часу з боку викладача;

– онлайн-симуляції / імітації, які полягають у використанні цифрових платформ, де студенти проходять через віртуальні кейси: правозастосування, судові справи, адміністративні процедури тощо. Плюсом цієї форми є можливість охопити велику кількість студентів, особливо під час дистанційного навчання, а мінусом – можливі технічні обмеження, потреба у ресурсі, відсутність належного контролю з боку викладача за самостійністю виконання завдань, втрата інтерактивності навчання;

– гейміфіковані тести, вікторини, конкурси, рейтинги, використання інтерактивних питань. Перевагою цієї форми освіти є підвищення рівня мотивації та швидкий фідбек, але існує ризик, що це може стати грою лише заради результату, а не глибокого розуміння.

– кейси / змагання між групами, коли студенти, змагаючись командами, отримують практичний кейс, правову проблему і повинні розробити рішення, захистити його. Перевагою цієї форми є розвиток аналітичних здібностей, навичок комунікації та ораторства, однак тут викладачу також потрібно більше часу на організацію та оцінку порівняно з іншими формами.

– квести / квест-технології, наприклад, квест-маршрут знань, де за кожною станцією закріплюється певне правове питання, завдання, яке треба виконати, щоб перейти далі.

В результаті гейміфікація, з одного боку, активує зовнішню мотивацію завдяки чітко визначеним винагородам, стимулює пробудження прагнення до визнання, підвищення самооцінки, викликає азарт і бажання досягати кращих результатів, з іншого боку, надмірне її використання може мати негативні наслідки, а саме: зниження внутрішньої мотивації, зосередження здобувачів лише на отриманні балів чи підвищенні рейтингів та, одночасно, втрату інтересу до самого змісту навчання.

Отже, гейміфікація має бути педагогічно виваженою: зовнішні стимули повинні використовуватись як засіб залучення, але мають існувати й внутрішні, такі як формування сталого інтересу до навчання, критичного мислення і саморозвитку здобувачів освіти. Ефективна гейміфікація навчання полягає не лише в технічному додаванні до нього ігрових елементів, а й у глибокому розумінні психологічної природи мотивації. Вона повинна бути спрямована на підтримку автономії, розвиток компетентності та створення позитивного емоційного досвіду, що в комплексі сприятиме сталому та усвідомленому навчанню. Важливою тут лишається роль викладача як ментора-фасилітатора, яка на початковому етапі має полягати у аналізі контексту та аудиторії, її попереднього досвіду з іграми і рівня цифрової грамотності; врахуванні тематики дисципліни та форми навчання (денна, заочна, дистанційна), а в подальшому в підтримці, модерації гри, допомозі студентам долати труднощі, рефлексії після ігрових етапів і обговоренні підсумків, аналізі результатів, вивченні помилок.

Таким чином, впровадження ігрових елементів у навчальний процес (гейміфікація) може стати потужним каталізатором активного вивчення правничих дисциплін, якщо її змістовно пов'язати з навчальними цілями. Викладач, який при такому підході стає «наставником у грі», не лише залишається джерелом знань для здобувачів освіти, але стає гідом, який супроводжує їх через інтерактивні сценарії, які доповнюють теоретичні знання практичними навичками та здатністю до аналізу. Разом з тим при застосуванні різних ігрових підходів важливо дотримуватись збалансованості системи з різною мотиваційною структурою аби враховувати ризики того, щоб гра не «вкрала» зміст навчання.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Гнедіна, К., Нагорний, П. та ін. Теоретико-практичні засади гейміфікації в освіті. 2022. URL: <https://ekhsuir.kspu.edu/items/b084ad60-70a5-4ab2-af1a-37c94d29353b> (дата звернення: 07.10.2025).
2. Мехед, К.М. Гейміфікація навчання як інноваційний засіб реалізації компетентнісного підходу у закладах вищої освіти. Вісник Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка. Серія Педагогічні науки. 2020. № 7. Вип. 163. С. 19-22.
3. Онопченко Н.В. Використання онлайн-симуляцій для вдосконалення вищої юридичної освіти. Правничий часопис ДонНУ. 2022. № 1. С. 97-101. URL: <https://jpchdnu.donnu.edu.ua/article/view/13908> (дата звернення: 07.10.2025).
4. Бондар Т.І. Особливості використання навчальних ігор в процесі викладання юридичних дисциплін. Наукові записки КНЕУ. 2021. № 2(142). С. 115-121. URL: <https://ir.kneu.edu.ua/items/2600e042-a197-4d8b-90b0-25a8a19f61d8> (дата звернення: 07.10.2025).
5. Мурзак О. М. Гейміфікація як засіб підвищення ефективності юридичної освіти. Правничий часопис ДонНУ. 2022. № 1. С. 89-96. URL: <https://jpchdnu.donnu.edu.ua/article/view/13904> (дата звернення: 07.10.2025).
6. Impact of Gamification on Teaching-Learning Criminal Law: A Quasi-Experimental Study with University Student. 2025. URL: <https://research.upn.edu.pe/es/publications/impact-of-gamification-on-teaching-learning-criminal-law-a-quasi-> (дата звернення: 07.10.2025).
7. Review of Gamification Approach in Legal Studies / [авт.: ...]. International Journal of Research and Innovation in Social Science. 2025. URL: <https://rsisinternational.org/journals/ijriss/articles/review-of-gamification-approach-in-legal-studies/> (дата звернення: 07.10.2025).
8. Virtual gamification strategies and their impact on legal education experiences: a systematic review / [авт.: ...]. Proceedings of the 8th International Conference on Distance Education and Learning, 2023. URL: <https://dl.acm.org/doi/abs/10.1145/3606094.3606100> (дата звернення: 07.10.2025).

**Khalabudenko O., PhD in Law, Associate Professor,
Associate Professor of the Law and Public Administration Department
Kyiv National University of Construction and Architecture,
Ukraine**

**TEACHING THE IMPACT OF ECtHR JURISPRUDENCE
ON NATIONAL PRIVATE LAW: KEY FEATURES AND METHODS**

The European Court of Human Rights (ECtHR) plays a critical role in shaping national legal systems of the Council of Europe member states by interpreting the European Convention on Human Rights (ECHR). This influence extends deeply into private law disciplines-family, property, contract, and civil procedure-affecting both substantive rights and procedural guarantees. Teaching the topic of how ECtHR practice impacts national private law is therefore both timely and complex, requiring a thorough grasp of supranational human rights protections, autonomous legal concepts, and the evolving landscape of national legal adaption.

The teaching approach must clearly explain human rights and the ECtHR's autonomous interpretation, while using concrete examples of how national laws and courts adapt. Key trends to highlight are: (1) the ECtHR intervenes only in cases of arbitrary domestic decisions, but sets its own limits for reviewing such interference, often narrowing national definitions; (2) ECtHR rulings act as binding private law sources that directly affect national legal systems and can prompt the revision of national court decisions concerning the applicant [1].